

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit vtilissim[us] tractat[us] q[ui] intitulatur
horologiu[m] eterne sapi[enti]e**

Seuse, Heinrich

Allosti, 1486

[...] vtile sit passione[m] [christ]i iugit[er] habere in memoria.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30857

miseri: sed a me censent beati: qz mecū sine fine sunt regnaturi:

Discipulus. **O** qz euident nūc apparet qz es. **T**e nāqz esse illā pclarā cūctis mortalibz incompatibile sapiam manifestissimū ē: z que veritatē agnitam melliflūo quodā sapore z suauissima quadaz eructatione ad lucem pducis: nec vllū dubitationi locū relinquis. **I**dcirco mirū nō est: si oīa aduersa libentē patit: qui ī eisdē a te tā dulcē consolaf. **D**at mi dulcissime: ecce nūc pedibz tuis puolūt: grās refero cordis affcū deuoto: pro oībus aduersitatibus meis pntibus. **S**z z p trāfactis flagellatiōibz gūissimis: qbus me vsqz ad hāc horā castigare z erudire dignat⁹ es: que mihi quodā tā graues eē videbāt: qz ex hostili seueritate pdiū putabāt. **S**z mirū ī modū octa h̄ trībilis tāqz nubes matutia velocitē ptransiit: z sic sūt te opāte añ oclōs meos qsi nūqz fuerit: cogozqz dicerē cū sapiēte **M**odicū laborauī: sz iueni mihi multā requiē. **E**tenī cū te vni cū cordis mei thesaurū: velut amoris speculuz: oculis amorosi cordis ppono: z te ex itimis visceribz oīm desiderioz meozum affectuosissime cōplector: cūctoꝝ obliuiscor tristibiliū: z ī obliuionē cūcta veniūt: quecūqz laborē seu dolorem p̄stare potuerūt. **Q**z vtile sit passionē christi iugiter habere in memoria.

Defloris ad rosas procedim⁹

z violas relinquēdo ad lilia pquireda pperam⁹: dū deflorifero germie passionū quozundā hoīm diuinoꝝ ad rosiferas passiones tuas: o flos campi: o rosa sine spina eterna sapientia: sūmo cū desiderio rursus cordis oculos retorq̄mus: **P**er tuā nāqz fructiferā ac venerabilē passionē: cūctoꝝ nobis spūaliū bonoz materia copiosissime sbministrat. **U**bi enī ē gloriatio nra: vbi spes z leticia cordis nri: **R**euera in te vno summo bono: z vero bono: z p̄ciosissime tue passionis thesauro. **E**t iō tā imp̄ciabile thesaurū delcāt iugitē ī corde retinere z continue de ip̄o loqui: ac oīni tpe mēte z corpe cū ip̄o occupari. **U**tinam quoqz z ī cordibus nris nūqz marcescat: sz sp̄ rediuiua pullulatione nou⁹ existat. **F**elix p̄inde tu o gloriozū lumē oīm ecclesiaz qui volatu p̄nifero mutabilia cūcta supuolās: z archanz diuinitatis attigens abyssum claritatis de me oculis purioribz itūēdo introisti ac vba q̄ nō licet hoī loq̄ audisti: z tñ ad ima descēdēs: affcū quodā mellito: possiōis huius ob preconiiū: de cordis thesauro ī mediū eructasti dicens. **N**ihil arbitrat⁹ sum me scire inē vos nisi ih̄m xpm z hūc crucifixū. **O** v̄bū melliflūū. dulcius

A2.

sup mel ⁊ fauū: deuotis mētibus iugit̄ ruminādū: de q̄ virtutis
liquor emanat: q̄ miseris largit̄ gaudia salutis ppinat. Similit̄
⁊ tu celestis viella: suauitate fmonis dulcit̄ porzata: atq; verbi
eēni diuinissima maiestate illuminata. **Beatissime** bernarde cui
vbum incarnatū ⁊ in cruce suspensū tā dulcit̄ sapiebat: vt hec ⁊
his similia vba suauia dulcissime porares: fasciculus iqs mirre
cuz spōsa: dilect⁹ meus mihi inter ybera mea cōmorabit amari
tudine dñice passiōis significās. **Et hāc** vt ais meditari dixi sa
piam: in his iusticie pfcōne mihi cōstitui: in his plenitudinem
scie: in his diuicias salutis: in his copiā meritorū. **Ex** his mihi
interdū potus salutaris amaritudinis: ex his rursū suauis vnc
tio cōsolationis: hic me erigit ī aduersis: in psperis deprimit: ⁊
inter leta tristiaq; vite pntis via regia incedentē tutum prebet
vbiq; ducātū. **Vinc** inde mala iminētia ppulsando: nō requiro
sicut spōsa vbi cubet in meridie quē amplector: mea iter ybera
cōmorantē. **Nō** reqro vbi pascat in meridie: quē intueor salua
tozē in cruce pendentē. **Illud** sublimi⁹: istud suauit̄ vel parati⁹:
panis illud: hoc lac: hic mea interi sublimior phia: scire iesuz et
hūc crucifixū. **Hec** inq; doctor venerāde ex ore tuo cōmēdata
suscepi. **Ceterū** ex his o sapia eterna hāc mihi sūmā colligo: q̄
quicūq; eternā salutē ⁊ p̄mior magnitudinē desiderat hē. arcē
quoq; cūctariū vtutū optat cōscēdere: sciam quoq; atq; sapiam
obtinere: inē pspera ⁊ aduersa eq̄nimit̄ stare: securā viaz ambu
lare: ⁊ amaritudinē tue passionis: tueq; consolationis potū sua
uissimū desiderat p̄gustare dat te ihm: ihm inq; crucifixū iugit̄
in pectore suo portar. **O** monile p̄ciosuz: electū sup aurū ⁊ lapi
dē p̄ciosuz: iter spōse ybera iugit̄ gestandū: nec vnq; obliuioni
tradendū. **Nūq;** enī formosaz puellulā adeo decorauit monile
p̄ciosuz ī pectore gestatū: q̄ntū ihs crucifix⁹ mēti inclusus por
nat cor deuotū. **Male** aurea in lectis argēteis. **Ihs** xps ī corde
amātis: vas auri solidū omni lapide p̄cioso adornatū: ⁊ pectus
feruidū huius **Sapientia**. **F**requens passionis hui⁹
nois cōtētium memoria: indoctū quēq; reddidit doctissimū ⁊ ipitos ac idiotas facit p̄ficere ī magistros:
magistros inq; nō scie q̄ inflat: sed caritatis que edificat. **Ipsa**
ē velut quidā liber vite ī quo oia salutē nccāria inueniūt. **Dic**
liber p̄ oim phoz libris: de oibus docens: mellea quadā dulce
dine punctus sentit̄. **Nōne** videt̄ tibi sic eē: nōne iā ⁊ os tuum
⁊ labia cordis tui pfusa fauū hūc dulcissimum sentiūt ybertum
distillare: **Nōne** singule lre diligēt̄ inspecte velut aromiatum

8. stille tibi videbūſ patuisse: **Felix** qui eius studio serioſe icendi
tur: qz pſiciet i cōtēptu mūdi: z i amore dei: cūctarūq; virtutū z
gratiarum ſu
met icremētū **Discipulus** **D** p̄mabilis ſapientia
cordi meo exiſteret: vt tuiſe melius noſti: q̄ vt paſſionē tuam
iugit̄ toto corde deſlere poſſem. **Sed** p̄bdolor ariditate z duri
cia quadā cōſtrict̄: ad eius recordationem put dignū cēt nō cō
pugor: z iō doceo benigna p̄is ſapia: q̄liter ēt agendum z mihi
fit in hac mā
1. **Sapientia** **M**emozia paſſionis mee
tam precioſa debet fieri non p̄functorie
nec feſtina acceleratiōe. **Maxie** cū tēpus aderit ſufficiēs z opor
tunū: ſz cū matura z mozoſa ac p̄cordiali remēozatiōe: z ſlebili
quadā cōpaſſiōe. **Niſi** eni ſ̄ dulciſſimū lignū dentib⁹ affectuoſe
diſcretiōis maſticatū fuerit: ſapor ei⁹ licet imēſus nequaq; mo
uebit. **z** ſiquidē flere cū flēte: aut dolere cū dolēte nō potes:
2. ſaltē affcū deuoto de tātis b̄nificijs tibi p̄ eaz exhibitis: gaudere
debes z gratias agere. **z** ſi nec affcū cōpaſſiōis nec ḡtulatiōis
deſiderio moueris: ſz dura quadā affectiōe te i ei⁹ recordatione
deprimi ſentis: nihilomin⁹ in duricia cordis tui ad laudem dei:
memoria hui⁹ ſalutifere paſſiōis qualiſcūq; pcur̄: z qd a te h̄e
nō potes ipſius manib⁹ pyſſimis cōmittas. **Verūtū** p̄ſeuera: pe
tēdo: pulſādo: q̄rēdo: donec accipias. **Percute** bis ſcilicē terio
re videlicet recordatiōe: z corpali nihilomin⁹ labor: teipm exer
cēs ad pietatē: z p̄ extēſionē manuū: ſeu oculoꝝ ad crucifixum
ſbleuationē: v̄l pectoris tōſionē: aut genuſflexiōes deuotas: vel
cetera ſimilia pietatis officia cōtinuādo: donec egrediant̄ aque
lacrimarū largiſſine: vt z ratio bibat deuotionis aq̄s: z corpus
aiale ex ei⁹ p̄ntia accēſum ad grām abilitet. **z** ſi forſan cauſar̄
te affectū hūc delectabilē z dulciore ſup mel z fauū rari⁹ expiri
nimirū qz forſitan tēptatiōib⁹ interim exercitaris. **Multo** viri
lius agis: ſi virtutē ipam nō pro delectatiōe quā experiaris: ſed
p̄ vtutib⁹ ipſis z ſolo b̄n̄placito dei tota itētīōe z ſi nō affectiōe
ſectaris. **Affect⁹** eni beatitudis ē exerciciuz vero vtutis. **Porro**
paſſionis mee frequēs meditatio inſ alia innumera: ad duo p̄ci
pue tibi noueris p̄deſſe ſolacia: videlicet ad triſticiā inordinatā
repellendā: z penā purgatoriā diminuendā. **Qualit̄** aut̄ dolor
meus dolorē animi expellat: exēplo tibi poti⁹ q̄ v̄bo demōſtra
bo. **Erat** nāq; quidā diſcipulus ſapie cuius nomē ſit in libro vi
te: quē circa cōuerſionis ſue inicia quedā triſticia inordinata tā
letalit̄ oppreſſit: vt nec legere vel ozare vel q̄c̄q; boni p̄ tūc face

1. *hodie cordis vidi
falsam et p̄llēdi.*

MS

9. *Much cordis triſt
tia auollendi.*

re posset: qui dū die quadā in cella residēs ab hac passiōe graui
ter vrgeret ⁊ incredibili dolore affligeret: facta ē ad eū desuper
quasi vox itellectualis dicēs: qđ hic sedes ociosus: ⁊ in teipō ta
bescēs: Surge nūc ⁊ meaz passionem deuote ptracta: ⁊ in mea
amaritudine tuū deuinces dolorē. Quo audito: frat ille surrex
it: ⁊ se ad meditando passionē cōtulit: ⁊ ex tūc medicina hac sa
lutari sanat: p eius cōtinuā replicationē neq̄q̄ plus de cetero
talē vnq̄ sensit animi passionē. Qualit̄ autē hec vilissima medi
tatio penā purgatorij relaxare habeat tibi idicabo. En autor na
ture nil lordinātū in sua natura relinq̄t. S; nec diuina iusticia
quicq̄ ipunitū dimittit: qđ nō hic aut in futuro debite subyciat
correctiōi. Quādo igit̄ putas finē habitura eēt pena alicui⁹ pec
catoris: q̄ multis criminib⁹ obnoxius odignā satisfactionē pro
quolibet mortali p millesima pte nō expleuisset: quā exoluere ī
locis purgatorij gehēnalib⁹ decedēs cogeret vsq; ad minimuz
quadrantē. O nimis longa misere aie expectatio: o diutina ac
acerba nimiū cruciatio: dolor pseuerās ⁊ imensus: penitētia ḡ
uior omni frestri cruciatu. Sed vidē qđ hāc penā leuissima ⁊ bre
uissima satisfactiōe opēsare posset: qđcūq; ipam de thesauro passi
onis agni imaculati sciret recipe. Dic nāq; thesaur⁹ p̄ciosissim⁹
ppter caritatē maximā: psonāq; dignissimā: ac dolorē imensū
finiū sufficiēs ⁊ supabundās extat: ⁊ iō talit̄ posset se homo ad
hunc applicare ⁊ de eius merito ⁊ satisfactiōe tam deuote ad se
traher: vt si mille ānis deberet purgari ī breui d̄ toto liberaret.

Discipulus **P**eto mi dñe vt me miserū peccatorē
summe idigentē: hāc doceas artes vt
lissimā prop̄ bonitatē tuā: qz heu ppria nō sufficiunt merita: vt
necessariū valde sit mi. **S**apiētia **S**i vis penam purga
bi respicere ad aliena. **S**apiētia **S**i vis penam purga
in tēporalē q̄ leuis ⁊ breuis ē cōmutare: hec facer̄ studeas: **P**ri
mo oīm debes corde cōpuncto ⁊ spū cōtribulato cū gemitu cor
dis enozmitatē pctōz tuozū grauissime pōderare: cōfitendo ad
uersum te iusticiā tuā dño: amarissime recogitādo qđ feceris:
quē offenderis: qđ ve merueris. **P**eccaui inquit dñe: peccaui
sup numerū arene maris: **D**ēñ debes teipm corā oculis et̄ni iu
dicis humiliē despiciere: ⁊ vilem estimare: ita vt cuz publicano
oculos imundos nec audeas ad celū leuare: nec labijs pollutis
nomē illud gloriosū nominare: s; neq; teipz hominē s; vermē
imundū estimare: ⁊ opa tua satisfactoria q̄si nullius sint momē
tū ānihilare: ⁊ sic miser ⁊ miserabilis añ fores gratiā iudicis ex

Modus purgatorij
penarū
407.

pectare: et dicere cum gemitu profundo cordis tui. Pat mi peccavi
in celum et coram te: et non sum dignus vocari filius tuus: fac mihi sicut
vni de mercenariis tuis. Postea meritum passionis mee debes
summo cum affectu extollere et magnificare: cogitando quoniam apud
me copiosissima est redemptio: et quod minima gutta preciosissimi san-
guinis quod per omnes partes corporis mei vulneribus repleti largitus efflux-
it: per redemptionem et satisfactionem totius mundi suffecisset. Sed copiose
ipsum effundere volui in argumentum magni amoris et superflue-
tissime pietatis: in solamen omnium miserorum. Tandem debes humili-
quidem: sed fervido affectu manuum auxiliatoris querere: et misericor-
dissimi redemptoris meritum infinitum in subsidium postulare: nihil
hesitans: quia prior est fons ille pietatis misericordiam iugiter scaturiens ad
miserendum quam

Discipulus O verbum gratiosum et pre-
cipuum mihi: meisque si-
milibus miseris peccatoribus: summa cum exultatione suscipiendum: eo
quod in tua passione sicut in promptu invenimus unde peccata possumus
10. abluere: penas delere: gratiam invenire: et gloriam promereri sempiternam

O quis mihi det vel minimam guttam ad instar puncti modicam:
huius tam preciosi liquoris rubicundi sanguinis agni immaculati: in
lauacrum vulnerum meorum. Age nunc tota virtus mea si quo modo
possim hoc salutare medicamentum in remedium optinere peccatorum
meorum. O gutta rosida et minima pedica domini mei egressa. O stil-
licidium roseum de aula regali foramine scilicet pectorali effluxum: vel
saltem de minima punctura corporis delicati egressum: sana et rei-
tegra peccatorum meorum vulnera. O crux aue spes unica: sanguine de-
licato perfusa: auge peris iustitiam: reisque dona veniam.

Misericor-
dissima sapientia: his te verbis consolatoris ore mellifluis persequente: ques-
tio non modica animum meum pulsat: quam ut solvas affectus pius de-
votus exposulat. Dixisti enim quod per tuam passionem satisfactio sufficiens
et superabundans humano generi collata est. Ad si ita est: quare igitur pena
satisfactoria iniungitur: et scilicet qualitate culpe exigitur qualitas pene.

Sapientia Ad hoc quod homo consequatur effectum passio-
nis huius: oportet ipsum ei configurari: confi-
gurat autem ei per baptismum. Unde illi ex toto liberantur qui sic decedunt:
sed oportet quod illi qui post baptismum peccant configurentur christo patienti
per aliquod penalitatis vel passionis quam in seipso sustineat: quam tamen mi-
norem sufficit quam esset indigna peccato: cooperante satisfactione predicta

Discipulus Redeamus igitur ad hanc materiam utilita-
te precipuam: de qua tantam digressionem
fecimus: occasionem tantorum misteriorum eius ex veritate sumentes.

Registratio de
passione
55. 44.